

Guia d'aprenentatge
Psicologia del cicle vital
(6 ECTS)

Any acadèmic 2013-2014

Semestre: 1r Curs: 1r

Grau en Treball Social

Mòdul D: Processos psicològics i socials sobre els quals actua el treball social

Matèria: Desenvolupament humà en el medi social i el cicle vital

Grau en Educació Social

Mòdul B: Bases conceptuals i contextuals de l'educació

Matèria: Psicologia del desenvolupament i dels processos d'intervenció educativa

Professora: Dra. Isabel Torras Genís

1.- Presentació de l'assignatura

Durant la nostra vida, tots passem en algun moment per l'estadi de la infantesa, de l'adolescència, de la joventut, de l'edat adulta i de la vellesa. La vida dels éssers humans suposa anar completant i superant aquest conjunt d'etapes que anomenem *cicle vital*. La psicologia del cicle vital és la disciplina que s'interessa a descriure i explicar els canvis psicològics que experimenta l'ésser humà durant el seu desenvolupament, és a dir, des que neix fins a la seva mort. Per què és tan important el primer any de vida en el desenvolupament afectiu? Com pensa un infant de tres anys? Per què és tan important el joc simbòlic en els infants de cinc anys? En quina edat comença la socialització? Com construeix l'adolescent la seva identitat? Quins trets defineixen la joventut? Amb quins reptes s'enfronta la persona adulta? Quins canvis psicològics experimentem durant la senectut? En el transcurs de l'assignatura abordarem aquestes i altres qüestions relacionades amb cadascuna de les etapes del cicle vital. A més, i com ja hem fet referència a l'inici, no només les persones amb les quals treballarem quan siguem professionals estaran en una d'aquestes etapes del cicle vital; nosaltres, educadors o treballadors socials, també haurem superat algunes d'aquestes etapes i ens trobarem en un moment determinat del nostre desenvolupament. La nostra experiència vital serà un dels aspectes que ens permetran relacionar teoria i pràctica; models teòrics i experiències viscudes.

Psicologia del Cicle Vital és una assignatura de primer curs que, juntament amb l'assignatura de Psicologia Social té la voluntat de formar l'estudiant en les següents competències generals:

- Conèixer els processos i elements fonamentals que configuren el comportament humà en el medi social i la relació entre la persona i l'entorn, i les perspectives de les diverses ciències socials sobre els mateixos.
- Detectar els conflictes i desajustos que apareixen en la infància, l'adolescència, la joventut, l'edat adulta i la vellesa i desenvolupar estratègies per abordar-los.
- Identificar situacions de necessitat i les opcions possibles per iniciar processos de canvi.

2.- Competències a desenvolupar

- Conèixer i identificar les etapes de desenvolupament del cicle vital.
- Conèixer i identificar els models teòrics aplicats al cicle vital.
- Analitzar els factors que incideixen en el pas d'una etapa vital a la següent.
- Saber adequar la intervenció al període del desenvolupament que es troba l'individu.

3.- Continguts

L'assignatura de **psicologia del cicle vital** s'estructura en dos mòduls principals. Un primer mòdul en el qual establirem les bases teòriques de la disciplina; és a dir, veurem què és la psicologia del cicle vital i quins en són els autors i les teories més importants. I un segon mòdul en el qual ens endinsarem en cadascuna de les etapes del desenvolupament.

Mòdul 1. Fonamentació i models principals

Unitat 1. Psicologia del desenvolupament

- Antecedents i objecte d'estudi
- Factors del desenvolupament
- La psicologia del cicle vital en relació amb la pràctica educativa i la intervenció

Unitat 2. Teories sobre el desenvolupament

- Model psicodinàmic
 - Teoria psicoanalítica de Freud
 - Teoria de les relacions objectals
- Model psicosocial d'Erikson
- Models cognoscitius
 - Teoria genètica de Piaget
- Models conductuals - interactius
 - Teories conductistes

Mòdul 2. Etapes del desenvolupament

Unitat 1. El desenvolupament prenatal

Unitat 2. 0-2 anys

Unitat 3. 2-7 anys

Unitat 4. 7-12 anys

Unitat 5. Adolescència

Unitat 6. Joventut

Unitat 7. Edat adulta

Unitat 8. Senectut

En cadascuna de les etapes treballarem els aspectes motrius, cognitius, afectius i socials.

4.- Resultats de l'aprenentatge

Al final del procés l'estudiant mostrarà les següents evidències de les competències desenvolupades:

- Serà capaç de reconèixer les característiques de cada etapa del Cicle Vital.
- Podrà interpretar les característiques de cada etapa del Cicle Vital i argumentar-les sota algun model teòric.
- Sabrà classificar i analitzar els factors que intervenen en una situació vital.
- Serà capaç de fer propostes de millora per optimitzar el desenvolupament.

5.- Metodologia

5.1.- Activitats del professor:

- Presentar els continguts de l'assignatura a través de diferents metodologies.
- Guiar l'anàlisi de casos i els exercicis que es faran en petit grup a l'aula.
- Proposar articles, documents en format audiovisual, conferències d'experts presencialment o a través del campus virtual per aprofundir en els continguts.
- Orientar i tutoritzar els treballs individuals d'aprofundiment.

5.2.- Activitats dels estudiants:

- Participar activament en la dinàmica de l'assignatura (estudi, comprensió, realització d'exercicis...).
- Analitzar, personalment i en grup els textos i articles proposats.
- Afrontar situacions simulades a través de casos pràctics.
- Complementar el treball presencial amb la lectura de la bibliografia proposada i la realització dels exercicis proposats.

Les hores de treball de l'estudiant es distribueixen de la manera següent:

Treball a l'aula	50 hores	2 ECTS
Treball tutoritzat	50 hores	2 ECTS
Treball autònom	50 hores	2 ECTS

6.- Sistema d'avaluació

6.1.- Activitats o instruments d'avaluació

1. **Treball en grups de 2 o 3 estudiants sobre un llibre.**
2. **Activitats grupals** d'avaluació continuada: Durant el desenvolupament de l'assignatura es duran a terme a l'aula tres exercicis de comprensió i anàlisi de continguts.
3. **Examen final individual.**

Els alumnes d'itinerari adaptat podran realitzar totes les activitats d'avaluació de forma individual.

6.2.- Criteris d'avaluació: Ponderació de cada element avaluatiu en la nota final:

Treball en grups de 2 o 3 estudiants sobre un llibre	30%
Exercicis grupals a l'aula	30%
Examen final	40%

Les persones que no es vulguin a acollir a aquesta modalitat d'avaluació, disposen de l'oportunitat d'examinar-se al final de curs. En aquest cas, es tracta d'una prova extensa que recull tots els materials penjats en l'espai virtual mentre es desenvolupava l'assignatura, així com les lectures obligatòries que s'indiquen en aquesta guia.

7.- Vies de comunicació amb el docent

A més de l'atenció en els dos espais habituals de comunicació (aula i campus virtual), les vies de comunicació amb la docent seran:

Correu electrònic: itorras@peretarres.url.edu

Horari d'atenció: dilluns i dimecres de 11:00h a 11:30h (cal demanar cita prèvia)

8.- Bibliografia i recursos

Textos base de l'assignatura:

González, E. (Coord.) (2000). *Psicología del Ciclo Vital*. Madrid: Editorial CCS.

Peñacoba, C., Alvarez, E. i Lázaro, L. (Coord.) (2006). *Teoría y práctica de Psicología del Desarrollo*. Madrid: Ed. Universitaria Ramón Areces.

Lectura per a la realització del treball individual:

Thió de Pol, C. (2008). *Entre pares i fills*. Barcelona: Barcanova.

Bibliografia complementària

Obres generals

Feldmann, R. (2007). *Desarrollo psicológico a través de la vida*. México: Pearson.

Moraleda, M. (1992). *Psicología del desarrollo*. Boixareu Universitària. Serie Psicologia. Barcelona: Marcombo.

Papalia, D. i Feldman, R. (2012). *Desarrollo humano*. Mexico: Mc Graw-Hill Education.

Perinat, A. (1998). *Psicología del desarrollo. Un enfoque sistémico*. Barcelona: EDHASA.

Silvestre, N. i Solé, Mª R. (1993). *Psicología evolutiva. Infancia, preadolescència*. Barcelona: CEAC.

Silvestre, N., Solé, M^a.R., Pérez, M. i Jodar, M. (1995). *Psicología evolutiva. Adolescencia, edad adulta y vejez*. Barcelona: CEAC.

Infància

Bowlby, J. (1951). *Maternal Care and Mental Health*. New York: Schocken.

Coca, A. (2005). *El creixement emocional del nen*. Barcelona: Edicions Viena.

Osterrieth, P. (1981). *Psicología infantil*. Madrid: Morata.

Trianes, Mª V. i Gallardo, J.A. (1998). *Psicología de la educación y del desarrollo*. Madrid: Pirámide.

Urra, J. (2006). *El pequeño dictador*. Madrid: Ed. La esfera de los libros.

Adolescència

Coleman, J. (1987). *Psicología de la adolescencia*. Madrid: Morata.

Elzo, J. (2008). *La voz de los adolescentes*. Madrid: PPC.

Funes, J. (2005). El món dels adolescents: propostes per observar i comprendre. *Educació Social: Revista d'Intervenció Socioeducativa*, 29, 77-97.

Funes, J. (2010). *9 ideas clave. Educar en la adolescencia*. Barcelona: Graó.

Moreno, A. (2007). *Adolescència (vull saber)*. Barcelona: UOC.

Adultesa

Erikson, E. (1981). *La adultez*. Madrid: Fondo de Cultura Económica.

Tennant, M. (1991). *Adultez y aprendizaje*. Barcelona: Roure.

Zacarés, J.J. i Serra, E. (1998). *La madurez personal: Perspectivas desde la psicología*. Madrid: Pirámide.

Senectut

Fernández-Ballesteros, R. (2009). *Envejecimiento activo, contribuciones de la psicología*. Madrid: Pirámide.

Lehr, U. (2003). *Psicología de la senectud. Proceso y aprendizaje del envejecimiento*. Barcelona: Herder.

Triadó, C. i Villar, F. (cords.) (2006). *Psicología de la vejez*. Barcelona: Alianza Editorial.